

Γεννήθηκα στα **Γιάννενα το 1950**, μέσα στο Κάστρο, από οικογένεια Εβραίων. Τα Ιωάννινα είχαν Σεφαρντίμ Εβραίους –ήταν οι Ισπανοεβραίοι που είχαν διωχτεί από την Ιβηρική Χερσόνησο– και Ασκεναζίμ. Η μάνα μου ήταν Σεφαρντίμ από τη Θεσσαλία, μιλούσε ισπανικά, ο πατέρας μου, Δαβίδ Σκενατζής, ήταν από δω, από τους Ασκεναζίμ. Ο πατέρας μου έμεινε 14 μήνες στο Άουσβιτς. Την πρώτη μέρα που έφτασαν τού σκότωσαν την οικογένεια, τη γυναίκα του και τα δυο του αγόρια, 25 και 15 χρονών. Αυτός γλίτωσε και επέστρεψε. Το 1946 άνοιξε κρεοπωλείο, έκανε νέα οικογένεια και απέκτησε δυο παιδιά, την αδελφή μου κι εμένα. Κάποια στιγμή προσπάθησα να κάνω τα χαρτιά μου για αποζημίωση, αλλά μου είπαν ότι ο πατέρας μου πέθανε πριν από το '90, οπότε δεν δικαιούμουν τις 40.000.

Το **1965 πήγα στην Ιταλία**, στο Μιλάνο, όπου σπούδασα σε μια τεχνική σχολή. Γύρισα το '69, έμεινα στην Αθήνα για ένα χρονικό διάστημα και μετά πήγα στο στρατό, ανεπίλεκτος στην Καλαμάτα. Από κει πήγα στην Αθήνα, στο Χαϊδάρη, στη ΣΕΠΤΗΛ, όπου με κρατήσαν ως εκπαιδευτή. Στη συνέχεια δούλεψα στην Αθήνα, στους αδελφούς Βυθούλκα στην Αχαρνών, στην αρχή στην παραγωγή και στο service, μετά μου έδωσαν το service εντός Αθηνών και στη συνέχεια ένα φορτηγάκι, με το οποίο έκανα γύρα όλη την επαρχία. Πηγαίναμε στα σπίτια και κάναμε επισκευές σε τηλεοράσεις.

Έπειτα πήρα το service στα Γιάννενα και σιγά-σιγά ξεκίνησα και εμπορία ηλεκτρικών ειδών. Κράτησα το μαγαζί μέχρι το 2000, είκοσι πέντε χρόνια, και δεν ένιωσα ποτέ διάκριση, ζήσαμε αρμονικά και άκρως φιλικά, αγαπημένοι και μονοιασμένοι, δεν είχαμε ποτέ προβλήματα, με κανέναν. Η Τζούννοβα όπου μεγάλωσα μέσα στο Κάστρο ήταν ένας ανθόκηπος. Νερό δεν είχαμε, είχαμε τις λεγόμενες τουλούμπες, και όχι μέσα στα σπίτια. Υπήρχε μία κεντρική στη γειτονιά και όταν ερχόταν ο κηπουρός του δήμου για να ποτίσει μαζευτόμασταν με τα γκιούμια στη σειρά για να πάρουμε νερό. Το '62 έβαλαν την πρώτη βρύση και μετά παίρναμε νερό από το λάστιχο.

Η αδελφή του πατέρα μου ήταν η μοναδική της εποχής εκείνης Ρόζα Εσκενάζυ, η τραγουδίστρια. Όταν η Ρόζα ήταν 18 χρονών, μπορεί και μικρότερη, είχε την επιθυμία να ανέβει στο πάλκο να τραγουδήσει αυτά που τραγούδησε. Εκείνη την εποχή όποια κοπέλα ανέβαινε στο πάλκο χαλούσε το όνομά της, έτσι η οικογένειά της αναγκάστηκε να την αποκληρώσει. Έφυγε η Ρόζα, πήγε στην Αμερική κι έκανε την καριέρα της. Πριν φύγει απ' την Ελλάδα τραγουδούσε το «Χαρικλάκι», το «Μωρό μου» κ.λπ. Το 1969, που δούλευα στην Αθήνα, έκανα μια βόλτα στην Πλάκα παραμονές Αποκριάς και είδα σε ένα μαγαζί μια μεγάλη ταμπέλα που έγραφε «Τραγουδάει η μοναδική Ρόζα Εσκενάζυ» – λέω, «εδώ είμαστε».

Η επιθυμία του πατέρα μου ήταν να τη βρει πριν κλείσει τα μάτια, μόνο να τη δει, μπήκα στο μαγαζί, παρακάλεσα τον καταστηματάρχη και μας την έφερε στο τραπέζι. Της είπα «κυρία μου, ο πατέρας μου θα ήθελε να σας δει μια τελευταία φορά, δεν έχουμε άλλη απαίτηση από σας». Εκείνη μου είπε «πρέπει να σας εξομολογηθώ ότι δεν είμαι η Ρόζα που νομίζετε». Ήταν μια δεύτερη Ρόζα, από την Κωνσταντινούπολη, που ήρθε στη Θεσσαλονίκη σε μικρή ηλικία, ξεκίνησε από το θέατρο, αλλά δεν της επέτρεψαν οι δικοί της να κάνει αυτήν τη δουλειά κι έτσι αναγκάστηκε να φύγει για την Αθήνα. Έκανε την

καριέρα που έκανε η κοπέλα, αλλά το όνομά της ήταν Σάρα.

Στην ουσία πήρε τα τραγούδια της Ρόζας, πήρε και το όνομά της και έκανε καριέρα σαν ψεύτικη Ρόζα. Μας έκανε τραπέζι στο σπίτι της με την αδελφή μου και μας εξήγησε τι είχε συμβεί. Τη θεία μου δεν την βρήκα ποτέ, πέθανε στην Αμερική, δεν έκανε παιδιά και δεν υπήρχε κανείς να ζητήσει τα πνευματικά δικαιώματα. Οι μόνοι συγγενείς της ήμασταν η αδελφή μου κι εγώ. Η εταιρεία στην Ελλάδα, η Μίνως Μάτσας και Υιός, έδινε δικαιώματα μόνο στην «ψεύτικη» Ρόζα.

Στο Κάστρο γινόταν η αγορά, η κρεαταγορά, η λαχαναγορά, και στην Αβέρωφ, τον κεντρικό δρόμο, Σάββατο και γιορτές γινόταν η βόλτα που τότε λεγόταν «νυφοπάζαρο», από πάνω μέχρι κάτω στην παραλία – από τη μια πλευρά ανέβαινες, από την άλλη κατέβαινες. Μετά σταματούσες σε κάποιο κατάστημα για ένα αναψυκτικό, ένα γλυκό στο Διεθνές ή στις μπουγάτσες. Στο τέρμα του δρόμου, στη διασταύρωση, βρισκόταν ο τροχονόμος μέσα στο βαρελάκι, και εκεί ήταν και τα παλαιοπωλεία, αυτά που κάποια στιγμή είχαν πάρει όλα φωτιά και τα ξανάφτιαξαν.

Στη Γιωσέφ Ελιγιά ήταν η παλιά συναγωγή και στην οδό Εθνικής Αντιστάσεως η παλιά λαϊκή αγορά, οι παραδοσιακές παράγκες των παραγωγών. Εδώ, από την κεντρική είσοδο του Κάστρου μέχρι και την παραλία, γινόταν και το εμπόριο ζώων. Από την Εθνικής Αντιστάσεως, πηγαίνοντας προς τη σκάλα, ήταν το παλιό λιμανάκι, όπου έρχονταν οι νησιώτες με τις ψαρόβαρκες και φέρναν τα ψάρια. Ήταν η ιχθυόσκαλα: εκεί υπήρχαν τα παραδοσιακά καροτσάκια με τα ψάρια και οι νησιώτες τα έπαιρναν και πήγαιναν από γειτονιά σε γειτονιά και τα πουλούσαν. Λίγο πιο πάνω ήταν τα βυρσοδεψεία, τα Ταμπάκικα, όπου βρίσκονταν τα Παλιά Σφαγεία. Από ό,τι ζωό σφαζόταν κρατούσαν ως αμοιβή το τομάρι και αυτό το δέρμα δυο-τρεις έμποροι στην Ανεξαρτησίας το έπαιρναν, το μετέφεραν στα βυρσοδεψεία, στα Ταμπάκικα, όπου γινόταν η επεξεργασία του.

Δεν υπήρχαν καφενεία εκεί, όλη η περιοχή ήταν με άμμο, αργότερα έριξαν πέτρες, πήγαιναν οι γυναίκες και έπλεναν τα ρούχα με τον κόπανο. Στην αγορά ήταν και το κρεοπωλείο του πατέρα μου και το κρεοπωλείο του Σακκά, μαζί με δύο παραδοσιακά εστιατόρια που σώζονται ακόμα. Την εποχή εκείνη δεν υπήρχαν σφαγεία σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, έφερναν εδώ τα ζώα, τα έσφαζαν και μετά τα έπαιρναν σε ψυγεία – το τομάρι έμενε στα σφαγεία. Το αίμα που έτρεχε στη λίμνη έκανε τα ψάρια να μαζεύονται, ιδίως το μαρίτσι και το κυπρίνι. Γινόταν χαμός, δεν μπορούσες να πιάσεις θέση για ψάρεμα...

Πηγή: ifo.30.6.2023